

TEMA 6: ALTRES COMPOSITORS WAGNERIANS CATALANS

TÍTOL: INVISIBLES I SILENTS: COMPOSITORES DEL S. XIX

ISABEL GÜELL I LÓPEZ I MARIA LLUÏSA GÜELL I LÓPEZ

AUTORA: *Eva Muns*

Sota el títol “Invisibles i silents”, anirem repassant la biografia de dones catalanes que van viure els millors anys del Noucentisme i Modernisme a Catalunya, entregant les seves vides a la Música, destacant principalment la seva aptitud com a compositores, les obres de les quals, tot i ser remarcables, han restat en l’oblit o són desconegudes. Des d’aquestes pàgines els volem retre l’homenatge que es mereixen per demostrar que no eren ni invisibles ni tampoc callades, com ho demostren les actuacions que van fer i les pàgines musicals que ens han deixat.

*Isabel Güell i López
Compositora, organista i pianista
Barcelona 1872-1956*

Isabel, va ser la primera filla dels deu fills que van tenir Eusebi Güell Bacigalupi, primer comte de Güell i Isabel López Bru, nascuda el 23 de novembre de 1872, el mateix dia que moria el seu avi patern, des de ben petita i gràcies a la situació benestant de la família i a la sensibilitat artística de la seva mare, que sempre va recolzar la seva filla, va sentir predilecció per la música.

Va tenir com a mestre de música el Professor Josep García Robles a Barcelona, que li va donar classes de piano i d’orgue. Quan l’any 1890 la família Güell va traslladar la seva residència al Palau Güell, Isabel va tenir l’oportunitat d’estrenar l’orgue, que presidia –i encara presideix- el saló principal de la planta baixa del Palau. Antoni Gaudí, arquitecte del edifici, per complaure les aficions musicals del seu patró, va disposar un petit replà, anomenat miranda, on se situaven els músics, en contacte visual directe amb l’organista. El cor s’ubicava als finestrals de la primera planta dels dormitoris, de manera que la música s’escoltava per tota la casa. L’orgue construït per l’artesà

Aquilino Amezua Jáuregui, constava de 1386 tubs, dos teclats de 56 notes cadascun i un pedal de 30. Amb aquest instrument, les dues filles grans, van poder aprendre i practicar. Amb la guerra civil, l’orgue va resultar molt danyat i es va haver de reconstruir, encomanant la tasca al mestre Albert Blancafort, que va respectar la consola original i alguns tubs de la façana.

Isabel, va anar a París i va prendre lliçons de piano, harmonia i composició del mestre Eugène Gigout. Va ser membre de la coral de l’Institut de Cultura de la Dona que dirigia Francesca Bonnemaison. Atesa la situació benestant de la família i les inquietuds artístiques dels pares per educar els seus fills, i la seva predilecció per Wagner, hi ha constància que el 18 d’agost de 1891, Eusebi Güell va fer estada amb els seus quatre fills grans a Bayreuth, quan encara no tenien vint anys, per assistir als Festivals Wagner, hostatjant-se a casa d’Albert Dietz, al carrer Markgraffental 32 i el fill gran Eusebi (1877-1955) refereix una altra visita a Bayreuth, l’estiu de 1894, per assistir a la representació de Parsifal.

Segons els seus biògrafs, de caràcter afable, discreta, bondadosa, delicada i molt religiosa, va dedicar la seva vida a la música, a fer obres de caritat i a educar els

seus fills i néts. Més aviat introvertida, la seva sensibilitat la va fer amant de les lletres, les arts, la naturalesa, el silenci i el recolliment. Es va casar l'any 1901 amb Carlos Sentmenat i Sentmenat, marquès de Castellidosrius.

Va compondre un total de 34 peces, localitzades en manuscrits o impreses, i nou obres més no localitzades. D'entre les conservades, 20 són de música religiosa en la seva majoria per a orgue i cor, algunes exclusivament instrumentals, un cicle de cançons per a veu i piano dues obres per a piano sol: *Gavota* (1890) i *Minuet* (1894), un quartet de corda, *Gavota* de 1896, que es conserva a la *British Library* i un trio de cambra, per a piano, violí i violoncel, *Serenata* (1896) signat com Elisabeth Güell. Aquestes partitures van ser editades per Novello de Londres i Nova York, i per Casa Dotesio, Unión Musical Española i també per Boileau de Barcelona.

Altres composicions seves són: *Sacris Solemnis* (1915) per a orgue i cor a l'unisó; *Tantum Ergo* (1915) per a orgue i cor a l'unisó, *Stabat Mater* (1917) per a veu sola i orgue; *Jubilate Deo omnis terra*, (1918) Salm a 4 veus i orgue; *Benedictus* per a tenor i orgue, dedicat a la seva mare; *Ave Maria* per a solo de tenor i cor amb lletra de Ramon Picó i Campamar (conservat a la BC 2011-4 C-64/110) , i *Ave Maria*, (1894) per a soprano, violí, arpa i o[Capte la atención de los lectores mediante una cita importante extraída del documento o utilice este espacio para resaltar un punto clave. Para colocar el cuadro de texto en cualquier lugar de la página, solo tiene que arrastrarlo.]

rgue, *Letanías a la Virgen* (1896), *Pater Noster* (1897), per a veu solista i orgue, *Himne*, per a cor i orgue, *Jesús als noys*, per a cor, *Pregària al Sagrat Cor de Jesús*, per a cor, *Stabat Mater* (1917), *O salutaris Ostia*, *Comunió*, *Corpus Christi* himne, *Ecce lignum*, *Comunió* per a quartet de corda, i per a orgue, *Missa a 4 veus*, *Missa en honor de sant Eusebi*, *Pulchra est et decora*, *Sanctus* per a 4 veus i orgue, *Gavota* per a violí i piano, *Serenata* per a Pianoforte, *Violin & Violoncello*, etc. Algunes d'aquestes composicions estan referenciades però no han sigut localitzades. També va escriure diverses cançons per a veu i piano: *Amunt* (1889) dedicada a la seva filla Maria, *La llar*, dedicada al seu fill Felix, *La rosa marcida* amb text de Mossén Jacint Verdaguer, dedicada al cor de l'Institut de Cultura de la Dona, *Cançó trista*, *Barcarola*, *La Balada*, (1912), dedicada al mestre i amic Melcior

Rodríguez Alcántara, antic professor de música, *Rima*, (1898) amb lletra de Gustavo Adolfo Becquer, etc. Dintre del CD *Compositores Catalanes, Generació Modernista*, (LMG2086) estan enregistrades algunes d'aquestes peces cantades per Maria Teresa Garrigosa, soprano i Heidrun Bergander, piano. La difusió de l'obra d'Isabel Güell va ser notable i es va oferir a diverses sales de concert públiques i privades, nacionals i estrangeres. L'any 1894, en la visita a la infanta Paz en el seu palau de Nympherburg, hi ha constància (en el diari *La Dinastia* 27-nov-1894) que el baríton Luis Pipó-Conti va cantar *Desir d'amour* de Saint Saens, romança de

Tannhäuser i una "cançó bellíssima" original d'Isabel Güell, de la qual es desconeix el nom. A Montserrat, en la festa dels Somatents de 8 de maig de 1898 i en el Monestir de Pedralbes, el 5 de juny del mateix any es va interpretar la *Cançó del Sometent a la Verge de Montserrat*, musicada per Isabel amb lletra de la seva cosina sor Eulària d'Anzizu.

L'estrena del seu *Te Deum*, per a cor a 5 veus i orgue, el 23 d'abril de 1911 en una missa celebrada pel bisbe Joan Josep Laguarda a la Colònia Güell per la festa de Sant Jordi va ser un acte extraordinari, en el que hi van prendre part tots els treballadors de la Colònia. Es celebrava en agraïment i homenatge a la solidaritat de diversos obrers de la Colònia que van cedir la seva pell per a fer ingerts i poder evitar l'amputació de les cames d'un company de feina, que havia sofert un accident.

"Un dels instants més imponents de la festa va ser quan acabada l'emocionant imposició de les medalles pontifícies, se canta l'hermós *Te Deum*, de la senyora donya Isabel Güell Lopez, filla gran del comte de Güell. Es una composició severíssima inspirada en l'intens sentiment del cant pla i respon ben be a lo que es proposà l'autora, això és: escriure un tros musical profundament religiós" (Revista *Feminal* 49, abril 1911).

Altres recitals amb obres d'Isabel, van tenir lloc al propi Palau, a la Sala Mozart, a la sala de concerts del Tibidabo, l'acadèmia de música del mestre Enric Ainaud, a la Colonia Güell, Santa Maria del Pí, etc.

Isabel Güell va morir a Barcelona el 8 de maig de 1956 i va ser enterrada al panteó familiar de Dosrius.

*María Lluïsa Güell i López,
Pintora, pianista i compositora
Comillas 1873- Pau (França)
circa 1933*

La segona filla d'Eusebi Güell, Maria Lluïsa, es va dedicar principalment a la pintura, si bé degut a la seva sòlida formació artística en totes les branques, també va destacar com a compositora, pianista i organista. Com la seva germana gran, va rebre classes de música dels mestres García Robles i Rodríguez Alcántara, i també va anar a París a estudiar amb l'organista Eugène Gigout durant l'any 1885.

En principi, les seves aptituds artístiques va encarrilar-les envers la música. El seu germà Eusebi comentava: “La meua germana María Lluïsa tocava el piano en aquella època de joventut d'una manera excepcional i una de les peces que millor interpretava era la rapsòdia número 5 de Liszt, que era la meua preferida”

Com els seus altres nou germans, va tenir una formació cultural extensa en l'aspecte artístic i humanístic. Dotada de gran sensibilitat, va dedicar-se també a la pintura, utilitzant tant l'oli com l'aquarel·la, treballs plasmats en tons suaus amb motius florals en diversos suports com teles, ventalls, paravents, taules, postals, pantalles, que van tenir força èxit. Signava les seves pintures generalment amb les inicials MLG. La seva personalitat feia que es presentés com una artista poc convencional; les flors silvestres van ser l'objectiu primordial del seu art, cercava la bellesa en les plantes més insignificants destacant el culte a l'efímer, si bé va pintar alguns bodegons amb fruites i carbasses. De les 40 peces aproximadament que va pintar, la majoria són poms de flors multicolors a primer

*Retrat de Maria Lluïsa Güell
Pintat per Lluïsa Vidal Puig
(Barcelona, 1876–1918)*

terme sota celatges ennuvolats, i estan en possessió de la família, excepte dos olis propietat del MNAC. La seva estètica va decantar-se també per l'art oriental, de moda a Europa en aquella època.

Va ser una dona inquieta, independent, rebel, una mica excèntrica i avançada al seu temps. Així ho reconeixia també el seu pare, dient que Maria Lluïsa era l'antítesi de la seva germana gran. Portada pel seu caràcter, i sense tenir en compte les crítiques, va adquirir una casa pròpia,

allunyada de la residència familiar, a Comillas, “Las Campanillas”, en el barri

La Peña 14, poble on acostumava la família a anar sovint a passar els estius, actualment propietat d'Eusebi Güell de Sentmenat, el seu nebot-nét. Allà hi va seguir celebrant reunions musicals i socials, perquè volia demostrar que casa seva era un lloc tan digne com les residències de la família.

Amb motiu de l'epidèmia de la pesta, (1885) la família es traslladà uns mesos a Versalles. De tornada a Barcelona, apareix inscrita junt amb Isabel com a congressista il.lustre en el Tercer Congrés Nacional de Música Sagrada, celebrat a Barcelona el novembre de 1912.

En l'aspecte musical, oferia concerts a amics i família, a casa seva, que es coneixien com "*Els dilluns de la casa Güell*", entre les parets de l'extraordinari edifici del carrer Nou de la Rambla, construït per Antoni Gaudí per encàrrec del seu pare. Tenia la possibilitat de tocar l'orgue instal.lat en el propi edifici i que encara es conserva. En aquelles reunions, Maria Lluïsa convidava joves artistes perquè poguessin mostrar les seves aptituds als assistents. Entre d'altres, els seus cosins Eusebi López Sert, i Mercè Anzizu Vila que oferien recitals als assistents.

Composicions seves de música religiosa instrumental són: *Una floreta a Sant Francesc* melodia religiosa per a violí, piano i orgue, composta per a la presa d'hàbit de la seva cosina Mercè Anzizu Vila, com a monja clarissa del Monestir de Pedralbes, l'any (1889) que va prendre el nom d'Eulària i que va destacar també com a poetessa, organista i historiadora, en la seva vida conventual. L'obra serveix

d'introducció musical al text poètic del mateix nom de Ramon Picó i Campamar, en vers i prosa poètica, que recrea el comiat del món d'una novícia que s'allunya de les seves amigues i dels viatges realitzats anteriorment, per entrar en una vida espiritual i religiosa allunyada de l'ambient social que havia gaudit fins aleshores. Com a música de cambra, va escriure: *Minuet per a quartet de corda*, *Balada per a orgue i quartet de corda*, cançons per a veu i piano: *La cançó del teixidor*, etc.

El 9 de juliol de 1918, a la capella ardent del seu pare al Palau Güell, M. Lluïsa va acomiadar-lo tocant l'orgue. Va heretar per parts iguals amb

la seva germana Mercè, el Palau Güell i la finca "Las Cavaducas" a Comillas. L'any 1945, les germanes Güell cedien el Palau Güell a la Diputació de Barcelona. La finca "Las Cavaducas", situada en el parc de Sobrellano, a Comillas, d'estil victorià anglès, dissenyada l'any 1875 per Eusebi Güell, va ser destruïda per un incendi la Pasqua de 1986.

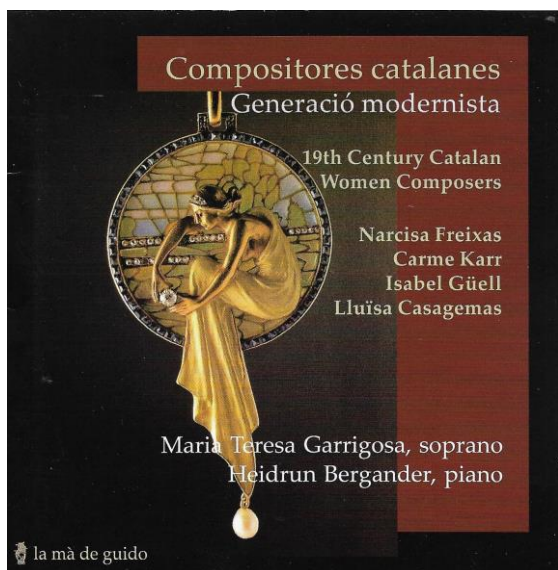
Va organitzar i participar en molts actes socials i benèfics; l'any 1931 rebia al Palau Güell la visita de la Infanta Paz i els Prínceps de Baviera, el 1929 participava en una trobada a l'estudi de Josep Maria Anglada en el Cercle del Liceu, amb l'actuació de Raquel Martí, arpa i en presència de Jaume Pahissa, Isabel Llorach, entre d'altres. Va participar en la revista Feminal, en la festa en benefici de les tropes del Rif, en tómboles benèfiques a favor del temple de la Sagrada Família, etc.

Amb la proclamació de la segona República, l'any 1931, va marxar a França

Associació Wagneriana. Apartat 1159. 08080 Barcelona

<http://www.associaciowagneriana.com> info@associaciowagneriana.com

amb la seva germana Mercè, instal.lant-se

Caràtula del CD de Compositores Catalanes, que conté diverses obres originals d'Isabel Güell

a Pau, on l'any 1933, malalta de diabetis i gairebé cega, va morir sobtadament.

Del 18 de novembre de 2016 al 17 de maig de 2017, va ser exposada l'obra artística de Maria Lluïsa al Palau Güell i amb motiu de l'exposició es van donar diverses conferències molt interessants sobre els aspectes artístics que havien atret l'atenció de l'artista: La seva pintura, la seva predilecció pel japonisme, i la seva música. Aquesta mostra va descobrir la

Biombo dissenyat i pintat per Maria Lluïsa Güell, exhibit a l'Exposició de 2016-2017 al Palau Güell

personalitat sensible i delicada de l'artista, fins aleshores pràcticament desconeguda.

COLONIA GÜELL

LA FIESTA DE OTOÑO

PROGRAMA

DÍA 8 DE OCTUBRE DE 1916

A las 9 y media de la mañana, **MISA REZADA**, siendo celebrante de la misma el reverendo Capellán Teniente de la Colonia. Durante la celebración de la Santa Misa, la escolanía que dirige el maestro de capilla de la Colonia ejecutará las siguientes composiciones:

Una floreta a Sant Francesch melodía religiosa para violines y órgano . . . M.ª Luisa Güell y López

O Salutaris Hostia . . . Isabel Güell y López

Benedictus para tenor . . . Isabel Güell y López

Ave-María para solo de tenor y coro . . . Isabel Güell y López

A las diez y media, **FIESTA DE LA SIEMBRA**, en la que se recitarán algunas poesías y se cantará un Himno dedicado a dicho acto, letra de JUAN CASADEMUNT, música de J. PEREZ AGUIRRE.

A las cuatro de la tarde, se rezará el **SANTO ROSARIO**, cantando las Ave-Marías la escolanía. Seguidamente la Santísima Virgen será llevada en procesión por las niñas de la escuela, recorriendo los alrededores del templo. Durante este acto, la ya nombrada escolanía, con acompañamiento de violines, cantará los Misterios del Rosario, música del maestro J. PEREZ AGUIRRE.

A las cinco en punto,

VELADA LITERARIO-MUSICAL

en el teatro de la Colonia, organizada y dirigida por el director general de la INSTITUCION AGUIRRE DE CULTURA LITERARIO-MUSICAL PARA LOS NIÑOS, D. JULIO PEREZ AGUIRRE, con la cooperación del Rdo. Capellán Teniente, maestro y maestra de niños y niñas y maestro de capilla de la Colonia.

PRIMERA PARTE

- 1 Serenata (Gavota) para violín. . . Esteve
- 2 Poesías por los alumnos de la clase de niños.
- 3 (a) Geografía . . . J. Pérez Aguirre
(b) L'ase flautista por las alumnas de la clase de niñas . . . J. Pérez Aguirre
- 4 La festa mejor poesía recitada por una niña de la Colonia . . . Martí y Folguera
- 5 Berceuse y Mazurca para violín . . . J. Pérez Aguirre
- 6 Al despedirse para barítono. Letra de Manuel del Palacio, música . . . J. Pérez Aguirre
- 7 (a) La ronda . . . J. Pérez Aguirre
(b) Els petits defensors por el coro de niños . . . J. Massip
- 8 Los aliados marcha para piano. . . X
- 9 Filosofía infantil monólogo. . . E. Casablanca
- 10 Paso-doble por el coro de niños y niñas. Letra de Fernández Shaw, música. J. Pérez Aguirre

SEGUNDA PARTE

- 1 Gavota para violines y piano . . . Isabel Güell y López
- 2 La sardana de la son por el coro de niños y niñas. Letra de E. Guanyabéns, música . . . J. Pérez Aguirre
- 3 ¡Fingida...! canción para barítono . . . G. Florizel
- 4 Montserrat poesía. . . X
- 5 Minuet para violines y piano . . . M.ª Luisa Güell y López
- 6 La Cruz diálogo recitado por cuatro niñas . . . Antonio Ochoa
- 7 Aforismes por el coro de niños y niñas. J. Pérez Aguirre
- 8 (a) Folies para tenor. Letra de Riera y Bertrán, música . . . J. García Robles
(b) La reina captiva para coro de hombres y solos de barítono y tenor. Letra de J. Condó, Pbro., música . . . J. García Robles
- 9 Con el pum del pañuelo encarnado (gran jota) por el coro general! . . . J. Pérez Aguirre

Como elementos de la Colonia, tomarán parte el coro de hombres «La Maquista». En las partes a solo, obreros de dicha Colonia, y en obsequio a la misma, figuran en el programa las niñas M.ª Teresa e Isabel Pérez de la Fuente.

Imprenta P. BOKRAN, Escudellers Diachos 10, Barcelona